

מהיום: מאגר נתונים שיכלול את רמת סיכון האשראי של כל אזרח

חוק נתוני האשראי ייכנס לתוקפו • המטרה: לאפשר לגופים חוץ-בנקאיים להתחרות על האזרחים • בנק ישראל: "מחויבים ללקוח ולאזרח" • המתנגדים: "החוק יפגע באוכלוסיות חלשות"

גלעד צוויק

היום ייכנס לתוקפו חוק נתוני האשראי, שעיקרו הקמת מאגר נתוני אשראי מרכזי על משקי הבית. משמעות החוק: אם לקוח לא מצהיר אחרת, הוא יצורף באופן אוטומטי למאגר נתוני אשראי ארצי, שבו יאספו נתונים, חיוביים ושליליים כאחד, המעידים על יכולתו לעמוד בהתייבויות כספיות מהמוסדות הפיננסיים שבהם הוא חבר, ובהם בנקים, חברות אשראי ובתי השקעות.

מטרת החוק היא להגביר את התחרות בשוק ההלוואות כדי להוביל לצמצום האפליה במתן אשראי וכפועל יוצא מכך – להקטנת הפערים החברתיים, להרחבת הנגישות לאשראי לקהל רחב בציבור וליצירת בסיס מידע לא מוזהה שישמש את בנק ישראל לשם ביצוע תפקידיו. החוק אמנם אושר כבר לפני שלוש שנים, אך בינואר האחרון פנו ראשי הבנקים לשרי האוצר והמשפטים כדי לעכב את יישומו בטענה שאינם ערוכים. "אנחנו לא מחכים ועולים לאוויר כפי שתוכנן",

אמר ל"ישראל היום" רו"ח צוריאל תמם, האחראי ליישום החוק מתוקף תפקידו כממונה על שיתוף נתוני אשראי בבנק ישראל. "אנחנו משנים את כללי המ"שחק ומחויבים ללקוח ולאזרח לעודד תחרות בשבילו".

תמם מדווח כי עוד בטרם המערכת עלתה לאוויר, הצטרפו אליה 12 חברות נותנות אשראי חוץ-בנקאיות, וגם גופים מוסדיים שוקלים להיכנס למערכת. "אם אנשים משקיעים זמן כדי להשוות מחירים כשהם קונים טלוויזיה ב-1,000 שקלים, אין סיבה שהם לא יבצעו סקר שוק וינהלו מו"מ כשמדובר בהלוואה של 80 אלף", לדבריו. מנגד עו"ד זיו אור, בעלי משרד בחיפה העוסק בתחום חדלות פירעון ובייצוג חייבים, טוען כי מטרת החוק חיובית, אך בפועל הוא עלול לשרת דווקא את בעלי היכולות הכלכליות הגבוהות. "הגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי מבורכת, אך החוק החדש כבר מחטיא את מטרתו", אומר אור ל"ישראל היום". לדבריו, החוק החדש יפגע באוכלוסיות החלשות בשתי דרכים: "מצד אחד הן מתקשות ממילא לקחת אשראי בעלויות סבירות, והחוק

לעודד תחרות בשוק האשראי

יהווה חותמת הכשר לגביית עלויות אשראי גבוהות; ומצד שני, מדד האשראי שלהן יפגע כיוון שאין ביכולתן למסור מידע חיובי אודות יכולותיהן הכלכליות". תמם מבנק ישראל מבקש להרגיע ואומר כי "המערכת לא בוחנת את ההכנסה של הלקוח, לא את מקום המגורים שלו ולא את המוצא, הדת או המגדר שלו, אלא רק את התנהלותו הפיננסית. אם אדם אחד מרוויח המון

רו"ח צוריאל תמם

אבל לא עמד בהתחייבויותיו והשני מר"וויח שכר מינימום אבל עמד בהלוואות שלקח – השני מביניהם יקבל דירוג גבוה יותר. המערכת שלנו בפירוש מחזקת אוכלוסיות חלשות, כל עוד הן מתנהלות נכון". המערכת מיועדת להילחם בשוק האפור? "זה בהחלט אחד השיקולים. עד היום מי שחזרו לו צ'קים זרקנו אותו לשוק

צילום: בוק ישראל

צילום: אי. אף. פי

האפור והשחור למשך 7 שנים. עכשיו כשמהערכת עולה לאוויר – ללקוח יהיה רשום שלמעט כישלון אחד, הוא פרע הלוואות כסדרן, הדירוג שלו יעלה והיכולת שלו לקבל אשראי תהיה גבוהה יותר".

אין חשש שהנתונים ידלפו ובכך תיפגע הפרטיות של הלקוחות? "הנתונים נשמרים אצלנו בבנק יש"ראל ומי שיבקש לצאת מהמאגר נוציא אותו מיידית. אנחנו גם מפקחים באופן נוקשה ביותר על בנקים וגופים שינסו לקבל את הנתונים שלא למטרת הלוואה. נקים גם מוקד טלפוני לפניות ציבור. אם לקוח חושב שנפגע, הוא מוזמן לפנות אלינו ואנחנו נוודא שהוא מקבל טיפול כמו שצריך".

אתה לא חושש מתופעת לוואי של לקיחת הלוואות שלא לצורך? "לא, המערכת מאזנת את עצמה. ברגע שתיקח הלוואה, באופן טבעי הדי"רוג שלך יירד. המטרה שלנו לא להגדיל את מספר האנשים שלוקחים הלוואות, אלא לאפשר למי שלוקח הלוואות לעשות זאת בחוכמה ולחסוך לעצמו אלפי שקלים. בשביל זה אנחנו כאן".